

TÖBB JOGDÍJ, KEVESEBB VÉLEMÉNY? – IRÁNYVÁLTÁS AZ ONLINE TARTALOMMEGOSZTÓ SZOLGÁLTATÓK SZERZŐI JOGI FELELŐSSÉGÉBEN¹

1. BEVEZETŐ GONDOLATOK

Az Európai Unió (EU) szerzői joga megérett a reformra. Sokan gondolták már így egy ideje, és ez a gondolat az EU jogalkotó szervei részéről is megfogalmazódott. A változások szükségességét a technológiai és üzleti világ valóságának mindennapi szinten érezhető változásai mellett a hatályos szabályozás egyre nyilvánvalóbb hézagossága is indokolta. A több mint fél évtizedes reformfolyamat eredményeként – több más ugyancsak fontos norma mellett – megszületett a DSM-irányelv.² E jogszabály, amelynek átültetési határideje 2021. június 7-én járt le, sok figyelemreméltó rendelkezést tartalmaz. Ezek közé tartozik az oktatási és kulturális örökségre vonatkozó megőrzési és hozzáférési kivételek újraszabályozása, a mesterséges intelligencián alapuló szolgáltatások térnyerése folytán kiemelkedő jelentőségűvé vált szöveg- és adatbányászat, valamint az online sajtókiadók kapcsolódó jogát bevezető, vitákkal övezett rendelkezés is. A DSM-irányelv előírásai közül azonban a 17. cikkben foglalt, az „online tartalommegosztó szolgáltatók” tevékenységét új alapokra helyező szerzői jogi szabályok kavarták a legnagyobb port. Ennek egyik legnyilvánvalóbb oka a két évtizedes „bevett gyakorlat” újraírásán felül az volt, hogy az érintett platformok többsége mögött tengerentúli vállalkozások álltak, amelyek erős lobbitevékenységükkel maguk is igyekeztek befolyásolni az engedélyezési kényszert, illetve az engedély hiányában közvetlen felelősségüket megállapító új rendelkezéseket. A 17. cikket komoly kompromisszumok árán sikerült csak elfogadtatni, az igazi jogászai munka azonban most kezdődik majd. Valóban elérheti a célját a 17. cikk? Milyen veszélyeket rejthet magában – a preambulum-bekezdésekkel együtt nézve – minden idők egyik leghosszabb és legszerteágazóbb irányelvi szakasza?

A DSM-IRÁNYELV ELŐÍRÁSAI KÖZÜL AZONBAN A 17. CIKKBEN FOGLALT, AZ „ONLINE TARTALOMMEGOSZTÓ SZOLGÁLTATÓK” TEVÉKENYSÉGÉT ÚJ ALAPOKRA HELYEZŐ SZERZŐI JOGI SZABÁLYOK KAVARTÁK A LEGNAGYOBB PORT

A jelen tanulmány célja először is az, hogy ismeresse, hogyan jutott el az EU a 17. cikk jelenlegi tartalmához; majd pedig az, hogy röviden felvázolja a 17. cikk legfontosabb előírásait; végül pedig két, a 17. cikk előírásaiból azonnal eredő kihívás bemutatása, amelyek a tartalomszűrési mechanizmusok és az alapvető jogok egyensúlyának kérdésköréhez kapcsolódnak.

2. AZ ÚT A DSM-IRÁNYELV 17. CIKKÉIG

A DSM-irányelv 17. cikkében foglalt jogosítási, illetve felelősségi rendszer pontos és helyes értelmezéséhez szükség van annak bemutatására, hogy milyen főbb állomások mentén haladt az Európai Unió szerzői jogi felelősségi szabályozása. A jelenlegi szabályozás több lépcsőben, több mechanizmus szimultán biztosításával jött létre az ezredforduló környékén.³ Elsőként, összhangban a Szellemi Tulajdon Világszervezete (World Intellectual Property Organization – WIPO) Szerzői Jogi Egyezményének (WIPO Copyright Treaty – WCT) 8. cikkével, az EU az InfoSoc-irányelv⁴ 3. cikkében harmonizálta a jogvédett tartalmak – szimultán közvetítésben vagy on-demand (a végfelhasználók által megválasztott helyen és időben történő) – online felhasználásának kizárólagos jogát. A közvetett (indirekt) szerzői jogi felelősség harmonizációjának hiányában az irányadó felfogás szerint a 3. cikk kizárólag azon felhasználókkal szemben alkalmazható, akik *magatartásukkal közvetlenül (direkt) módon sértik meg a szerzői vagy kapcsolódó jogi jogosult érdekeit*. Ezek a közvetlen felhasználók végső soron maguk a releváns közvetítést vagy hozzáférhetővé tételt megvalósító végfelhasználók, és nem azok a közvetítők, akiknek a szolgáltatását a

végfelhasználók igénybe veszik a harmadik személyek felé történő közvetítés, illetve hozzáférhetővé tétel érdekében.

Másodsorban, a WCT 14. cikke alapján, és függetlenül a közvetítő szolgáltató (platform) jogi felelősségétől, az InfoSoc-irányelv 8. cikk (3) bekezdése arra kötelezte az EU tagállamait, hogy olyan *intézkedési jogot biztosítsanak* a jogosultak javára, amellyel a szerzői jogsértések elkövetéséhez igénybe vett szolgáltatások nyújtóival (közvetítőkkel) szemben lehet élni a jogsértések megszüntetése, illetve további jogsértések megakadályozása céljából. Az (ideiglenes) intézkedések részleteit az EU utóbb részletesebben harmonizálta a Jogérvényesítési irányelv keretében.⁵

Harmadrészt, az Elektronikus kereskedelmi irányelv – amely időben megelőzte az InfoSoc-irányelv elfogadását, és nagyban merített az Egyesült Államok 1998-as DMCA szabályozásából,⁶ valamint az 1997-es német telekommunikációs törvény⁷ előírásából – *felelősségkorlátozási rendelkezéseket vezetett* be a tárhelyszolgáltató, a gyorsítótároló-szolgáltató és az egyszerű adattovábbítást végző szolgáltatók javára (ugyanakkor elmulasztott így tenni a DMCA-ben foglalt negyedik szolgáltatási típus, a keresőmotorok kapcsán).⁸ E felelősségkorlátozási rendszer mindaddig alkalmazható, amíg a szolgáltatók nem játszanak aktív szerepet a jogellenes magatartás megvalósításában, hanem semleges szolgáltatásokat nyújtanak, a tudomásukra hozott speciális jogsértések esetén pedig haladéktalanul lépéseket tesznek a (további) jogsértések megakadályozása érdekében.

Ezt a háromlépcsős, részben komplementer jogérvényesítési gyakorlatot többen is elégtelennek találták a jogosultak védelme szempontjából, míg mások, a végfelhasználói szabadságok irányából szemlélve, túlzott beavatkozásnak ítélték.⁹

Több mint egy évtizednek kellett eltelnie ahhoz, hogy az Európai Unió Bírósága megvizsgálhassa e felelősségi rendszer működését (EUB). A legkorábbi ügyek védjegyjogi jogsértések esetén vizsgálták a felelősségkorlátozási szabályozás kereteit. A sokat kritizált¹⁰ *Google France kontra Louis Vuitton*¹¹ és a *L'Oréal kontra Ebay*¹² ítéletek megértése ugyanakkor elengedhetetlen annak vizsgálatához, hogy az EU utóbb miként szabályozta az aktív platformok szerzői jogi jogsértésekért fennálló felelősségét. Az EUB ezekben az ügyekben úgy határozott, hogy azok a platformok, amelyeknek a végfelhasználói magatartásokhoz való hozzájárulása korlátozott, semlegesek

vagy passzívok maradnak, így beilleszthetők a tárhelyszolgáltatók felelősségkorlátozási rendszerébe. A Google AdWords technikai, automatikusságát és passzivitást illető jellegzetességei, valamint a tárolt adatokról való tudomás, illetve ezen adatok ellenőrzésének a hiánya miatt a Google mentesülhetett a felelősség alól. Ezzel szemben az eBay, a végfelhasználói ajánlatok optimalizálása és reklámozása okán, kiesett a felelősségkorlátozás ernyője alól.

Utóbb, a *SABAM kontra Netlog* ügyben az EUB a felelősségkorlátozási szabályok és az intézkedésekre vonatkozó előírások tárhelyszolgáltatók esetében történő alkalmazásáról határozott.¹³ Az EUB alkalmazhatónak látta ugyan az Elektronikus kereskedelmi irányelv 14. cikkét a Netlog közösségi média szolgáltatása esetén, elvetette azonban azt a felperesi indítványt, amely a Netlogot terhelő korlátlan (általános) tartalomszűrési kötelezettség előírására vonatkozott. Később, a *Ziggo* ügyben,¹⁴ az EUB-nak többek között arra kellett választ adnia, hogy a notórius – Európa tucatnyi országában perbe fogott – peer-to-peer fájlcsere-szolgáltató, a The Pirate Bay (TPB) közvetlen felelősséggel tartozik-e az oldalt használó magánszemélyek – egyébként egyértelműen közvetlen szerzői jogsértést megvalósító – tevékenységéért. Az

EUB ítélete szerint „a torrentfájlok ez a platform indexálja, ezért azokat a műveket, amelyekre ezek a torrentfájlok mutatnak, az említett megosztó platform felhasználói könnyen megtalálhatják és letölthetik. Ezenkívül a Bíróság elé terjesztett észrevételekből az tűnik ki, hogy a TPB online megosztó platform a keresőmotoron kívül egy olyan indexet is kínál, amely a műveket a jellegük, műfajuk és népszerűségük alapján különböző kategóriákra osztja, amelyekbe a rendelkezésre bocsátott műveket besorolják, és ennek során e platform üzemeltetői ellenőrzik, hogy egy-egy művet megfelelő kategóriába soroltak-e. Egyébiránt az említett üzemeltetők törlik az elavult vagy hibás torrentfájlokat, és aktívan kiszűrnek bizonyos tartalmakat”.¹⁵

Döntésével az EUB praktikusán olyan tevékenységekre is kiterjesztette az InfoSoc-irányelv 3. cikkében foglalt közvetlen felelősségi szabályozást, amelyek korábban közvetett jellegű magatartásnak bizonyultak.¹⁶ Érdemes megemlíteni, hogy az EUB döntésének szövegezése komoly hasonlóságot mutat a svéd Svea Fellebbviteli Bíróság 2010-ben, ugyancsak a The Pirate Bay ügyében hozott másodfokú ítéletével.¹⁷ Ez a svéd nemzeti döntés büntetőeljárás,

AZ EUB-NAK EBBEN A HÁROM JOGVITÁBAN ARRÓL KELLETT SZÍNT VALLANIA, HOGY MIKÉNT ALKALMAZHATÓ AZ EU HÁROMLÉPCSŐS RENDSZERE, ANNAK TUDATÁBAN, HOGY BÁRMI IS LEGYEN A VÉGEREDMÉNY, A YOUTUBE-RA A DSM-IRÁNYELV ÁTÜLTETÉSI HATÁRIDEJE UTÁN MÁR ÚJ NORMA FOG VONATKOZNI

nem pedig magánjogi (szerzői jogi) jogvita keretében született.¹⁸ S bár a közvetett büntetőjogi felelősség (bűnsegéd) koncepciója világszerte elismert jogi kategória, az EUB a közvetítő szolgáltatók közvetlen felelősségének felvetésével egyszerre hozott friss levegőt és „furcsa rezgéseket”¹⁹ az uniós szerzői jogba.²⁰ Olyannyira, hogy az ítélet – az EUB további kreatív értelmezési tevékenységét megelőzően – olyan jogirodalmi javaslatot is szült, mint a közvetett szerzői jogi felelősség uniós harmonizációja.²¹

Az EU háromlépcsős rendszerének alkalmazhatóságát a nem tudatosan jogsértő (*rogue*) közvetítő szolgáltatókkal szemben mindaddig mégem vizsgáltam az EUB, amíg a német *YouTube/Cyando* összevont ügyekben²² és az osztrák *Puls 4 TV* ügyben előzetes döntéshozatali eljárást nem kezdeményeztek az érintett tagállami bíróságok. A dolog pikantériája, hogy erre akkor kerítettek sort, amikor már a DSM-irányelv elfogadása célegyenesbe került. Így tehát az EUB-nak ebben a három jogvitában arról kellett színt vallania, hogy miként alkalmazható az EU háromlépcsős rendszere, annak tudatában, hogy bármi is legyen a végeredmény, a YouTube-ra a DSM-irányelv átültetési határideje után már új norma fog vonatkozni. Végül a *YouTube/Cyando* döntés néhány nappal a DSM-irányelv átültetésének határideje után született meg,²³ a *Puls 4 TV* ügyben pedig az előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelmét az osztrák legfelső Bíróság – épp a *YouTube/Cyando* döntés fényében – 2021. augusztus 2-án visszavonta.²⁴ A *YouTube/Cyando* ügyben zajló eljárás mindezek ellenére is kiemelt figyelmet érdemel, ha meg akarjuk érteni a közvetítő szolgáltatók szerzői jogi felelősségének kérdéskörét.²⁵

A *YouTube/Cyando* ügyben az EUB követte a korábbi joggyakorlatát, amikor rögzítette, hogy a YouTube és az Uploaded mindaddig nem tartozik közvetlen felelősséggel a platform igénybe vevői által elkövetett jogsértésekért, amíg e magatartásokban nem vesz részt tevőlegesen; a cégeket megilleti a tárhelyszolgáltatók felelősségkorlátozási oltalma, amennyiben nem nyújtanak aktív segítséget a végfelhasználók részére; és csak azután alkalmazhatók a cégekkel szemben intézkedések, miután a jogosultaktól értesültek a rendszereiken keresztül elérhető, konkrét jogellenes tartalmakról.²⁶

Összefoglalóan elmondható, hogy az EUB organikusán kifejlődött joggyakorlata tükrében a jóhiszemű közvetítő szolgáltatók bizonyos fokú biztonságban érezhették magukat a DSM-irányelv elfogadását meg-

előző jogi környezetben, azonban a felelősség kérdése eseti vizsgálatot igényelt.²⁷ Épp ez a „túlzottan is kedvező” helyzet hozta mozgásba a jogosulti lobbikat évekkel ezelőtt a *status quo* megváltoztatása érdekében, a jogalkotói vélemény befolyásolására irányuló lobbitevékenységük kulcseszköze pedig a zenei jogosulti érdekközlő által kimunkált „értékhézag” (*value gap, transfer of value*) lett a jogalkotói vélemény.²⁸

Röviden és tömören, ez a kifejezés a végfelhasználók által feltöltött tartalmaknak (tár)helyet biztosító közvetítő szolgáltatók (különösen a közösségi médiaplatformok, pl. YouTube vagy Facebook) által generált bevételek és a zenei jogosultaknak kifizetett jogdíjak összege közötti különbségre utal. A YouTube példáján keresztül nézve mindezt: az oldalnak hozzávetőlegesen kétmilliárd aktív felhasználója van, akik kb. egymilliárd videótartalmat néznek meg napi szinten, és átlagosan ötszáz órányi tartalmat töltenek fel percenként a platformra.²⁹ A DSM-irányelv hatástanulmánya szerint,³⁰ amely iparági kutatásokra alapul, a YouTube-on a kattintások és megtekintések 66%-a kulturális tartalmakra irányul. Bár az nem bizonyos, hogy valamennyi kulturális tartalmat megillet a szerzői jogvédelem (például a védelmi idő letelte miatt), ám az valószínűsíthető, hogy a tartalmak jelentős többsége jogvédett. E 66%-nyi anyag nagyobb része (59%-a) zenei tartalom.

Összességében elmondható, hogy a YouTube az egyik legjelentősebb online forrása a kreatív tartalmaknak; igaz, ugyanez elmondható az olyan weboldalakról is, mint a Facebook, a DailyMotion vagy a Vimeo.

A tartalmak – különösen a zenék – szerzői jogosultjainak állítása szerint ezek a platformok tipikusan nem kötnek szerződést velük arra hivatkozással, hogy a tartalmakat szerzői jogi szempontból nem ők, hanem a végfelhasználók használják.

Még pontosabb adat, hogy 2015-ben, amikor az Európai Bizottság hozzálátott a DSM-irányelv körvonalazásához, a közösségimédia-platformok aktív felhasználóinak száma 900 millió körül mozgott, és az ő felhasználásukra tekintettel 634 millió dollárt kapott a zeneipar a platformoktól. Ugyanakkor az ekkortájt mintegy 68 millió fős előfizetői bázis alapján működő streaming szolgáltatók, mint például a Spotify vagy az AppleMusic, 2 milliárd dollár jogdíjat fizetett a zeneiparnak. Vagyis: a közösségimédia-platformok több mint tízszer akkora felhasználói bázissal is csupán harmadannyi bevételt generáltak a zeneipari jogosultaknak az előfizetési streaming szolgáltatókhoz képest.³¹

A normatív, gyakorlati és jogpolitikai gondolatok felvázolása után álljon itt röviden a története a DSM-irányelv 17. cikke születésének. Elsőként 2013 decembere és 2014 márciusa között került sor az EU szerzői jogi szabályainak felülvizsgálatára irányuló nyilvános konzultációra. A több mint ezer iparági szereplő által benyújtott válaszokat 2014 júliusában tette közzé az Európai Bizottság. E tapasztalatokkal is felvértezve, a munkáját éppen megkezdő Juncker-bizottság felvette a prioritásai közé a digitális egységes piac szerzői jogi szabályainak megújítását, az online tartalommegosztó szolgáltatók (*online content sharing service providers* – OCSSPs; a továbbiakban: tartalommegosztó szolgáltatók) felelősségi kérdéseire kiterjedően. A DSM-irányelvre vonatkozó javaslat 2016 szeptemberében vált nyilvánossá – azonnal hatalmas vitákat generálva a társadalom különböző szegleteiben. A legtöbb vitát épp az eredeti javaslat 13. cikkében foglalt – végül a 17. cikkben kiszélesített – tartalomszűrési rendelkezések generálták.³² Nem is meglepő ennek fényében, hogy az irányelv elfogadása végül közel három évet vett igénybe. A 17. cikk végső, 2019-es verziója az elfogadott irányelv „monstre rendelkezésévé [vált], mind méretét, mind veszélyességét tekintve”.³³

3. A 17. CIKK TARTALMÁRÓL RÖVIDEN

A 17. cikk önmagában is kitenne egy külön szerzői jogi irányelvet. A tárgyalási folyamata izgalmas fordulatokat tartogatott, amelynek során hol a platformok, hol a szerzői jogi jogosultak félhettek vagy nyugodhattak meg jobban, a platformokat igénybe vevő felhasználók pedig mindmáig csak reménykedhetnek abban, hogy a cikk elfogadásával nem egy, az online világot sarkaiból kifordító, az eddigi lehetőségeiket kiüresítő rendelkezés született. A bonyolult cikk három csomópont mentén mutatható be talán a leghatékonyabban.

Az első ilyen pont az, hogy a 17. cikk elfogadása révén a tartalommegosztó szolgáltatók egyértelműen a felületeikre feltöltött tartalmak szerzői jogi felhasználóivá minősítették. Ez azt jelenti, hogy függetlenül attól a körülménytől, hogy a szóban forgó tartalmakat a szolgáltatóik igénybe vevői töltik fel a felületeikre,

A 17. CIKK ÖNMAGÁBAN IS KITENNE EGY KÜLÖN SZERZŐI JOGI IRÁNYELVET. A TÁRGYALÁSI FOLYAMATA IZGALMAS FORDULATOKAT TARTOGATOTT, AMELYNEK SORÁN HOL A PLATFORMOK, HOL A SZERZŐI JOGI JOGOSULTAK FÉLHETTEK VAGY NYUGODHATTAK MEG JOBBAN, A PLATFORMOKAT IGÉNYBE VEVŐ FELHASZNÁLÓK PEDIG MINDMÁIG CSAK REMÉNYKEDHETNEK ABBAN, HOGY A CIKK ELFOGADÁSÁVAL NEM EGY, AZ ONLINE VILÁGOT SARKAIBÓL KIFORDÍTÓ, AZ EDDIGI LEHETŐSÉGEIKET KIÜRESÍTŐ RENDELKEZÉS SZÜLETETT

a platformokkal szemben elvárás lett, hogy engedélyt szerezzenek a szerzői jogi jogosultaktól a felhasználásra. Ha ezt elmulasztják, akkor beáll a szerzői jogi felelősségük, ami alól a felelősségkorlátozó szabályokra való hivatkozás révén sem szabadulhatnak. Enyhítő feltétel, hogy a platformoknak csak az „amatőr” felhasználók, vagyis a nem kereskedelmi alapon eljáró, az adott tevékenységgel jelentős bevételt nem termelő felhasználók felhasználásait kell jogosítaniuk. A profi felhasználók (például jogosulti csatornák, online reklámozók) feltöltései kapcsán nem szükséges platformengedélyt beszerezniük.

Ha a 17. cikk itt véget érne, akkor valószínűleg a YouTube története is véget ért volna már. Ám az irányelv bevezetett egy mentesülési rendszert is az új felelősség alól, az életszerűtlen általános engedélyszerzési kötelezettség feloldására. Ennek részleteit a következő alfejezet mutatja be – e helyt legyen elég annyi, hogy meghatározott feltételek teljesítése esetén a platformok mentesülhetnek elsődleges szerzői jogi felelősségük alól. E rendelkezések értelmezhetőek egyrészt a jogosulti érdekek ellensúlyozását szolgáló elemekként, de ennél többről van szó. Ezek nélkül a 17. cikk teljességgel alkalmazhatatlan lenne, illetve lényegében a platformok elleni megsemmisítő erejű támadásként lenne értékelhető. Elvárhatatlan követelmény ugyanis, hogy egy platformszolgáltató jogosítson minden egyes tartalmat, amely felkerül a felületeire. A tartalmak nagy részét ugyanis, éppen az általános monitoring tilalma miatt, a szolgáltató nem is ismeri! Ráadásul sok esetben a jogosultak érdeke éppen az, hogy tartalmaik ne legyenek elérhetőek tartalommegosztó platformokon keresztül, akár fizetés ellenében sem, mivel az a saját értékesítési lehetőségeiket szűkítené (gondoljunk csak egy nagyköltségvetésű játékfilm összetett forgalmazási ciklusára vagy egy országonként kizárólagos engedélyezés keretében értékesített sportközvetítésre). E csomópont kapcsán végül megemlíthetők azon – az irányelv elfogadása előtti utolsó pillanatokban beillesztett – szabályok, amelyek a startupok esetében kedvezőbb feltételeket határoznak meg az új felelősség alóli mentesüléshez.

A végfelhasználók szempontjából a 17. cikk csomópontjai közül a harmadik a legfontosabb, melynek célja annak elkerülése, hogy a platformok és a jogosultak közötti háború vesztesei a végfelhasználók legyenek.

Mint arra ezen írás is rámutat, egyáltalán nem irreális az a veszély, hogy a platformszolgáltatók az új felelősség elkerülése érdekében „először szűrnek, és csak azután kérdeznek” majd; illetve az általuk alkalmazott technológiai megoldások (különösen az automatizált tartalomszűrési mechanizmusok) indokolatlanul korlátozzák majd a végfelhasználók véleménynyilvánítását, ami az online közösségi fórumok vonatkozásában beláthatatlan – és amiatt mindenképpen elkerülendő – károkkal járhat. A szabályozással szemben társadalmi ellenállást is eredményező fenyegetést több módon is törekszik kezelni az irányelv. Az egyik mód az, hogy a véleménynyilvánítás szabadságát biztosító szabad felhasználási esetek meghatározását a tagállamok számára kötelezővé teszi – míg korábban az uniós jog csak opcióként kínálta fel a tagállamok számára az ilyen rendelkezések bevezetését. A szabad felhasználási esetek közé tartozik az idézés, a kritika, az ismertetés, továbbá a karikatúra, a paródia vagy az utáncat: ez lehetőséget ad a felhasználók számára bizonyos tartalmak (pl. mémek, gifek, filmkritikák) engedély nélküli feltöltésére.³⁴ A másik garanciális elem annak az alapelvek az előírása, miszerint a jogosultak és platformok közötti új együttműködés nem eredményezheti az engedélykéréstől függetlenül, szabadon elhelyezhető tartalmak kiszűrését. Továbbá, az előbbi alapelv érvényesülése érdekében a 17 cikk – többek között – hatékony panaszkezelési mechanizmusok működtetését várja el a platformszolgáltatóktól, valamint a hatékony jogorvoslat érdekében alternatív vitarendezési fórumok működtetését a tagállamoktól.

4. KÉT KARDINÁLIS KIHÍVÁS

A 17. cikk által generált számos probléma közül a jelen tanulmány kettőre fókuszál: a) a tartalomszűrési mechanizmusok, valamint b) az alapvető jogok egyensúlyára.

a) Tartalomszűrési mechanizmusok

A 17. cikk célja, hogy egy újfajta egyensúlyba hozza a különböző érdekelték igényeit. Elsődlegesen azt célozza, hogy erősödjön a jogvédett tartalmak haszno-

sításának az engedélyezési gyakorlata. Az *ex ante*, tömeges, ám mindenkor egyedi tartalmakra vonatkozó jogosítás azonban a mindennapokban gyakorlatilag lehetetlen. Jelentős tranzakciós költségekkel járna, illetve a folyamat időigényes is lenne. Továbbá, e területen a zeneszerzők képviselőitén túl jelenleg nincs alkalmazható közös jogkezelési metódus az Európai Unióban. Ennek tükrében egyértelmű, hogy a platformokat igénybe vevő, mindennapi felhasználók számára a 17. cikk legjelentősebb rendelkezése

nem az (1) bekezdés, hanem a felelősség és az alól való mentesülés kérdéseit taglaló (4) bekezdés.

E részletes rendelkezés a következőképp hangzik: „[e]ngedély hiányában az online tartalommosztó szolgáltatók felelősséggel tartoznak a szerzői jogi védelem alatt álló művek és más védelem alatt álló teljesítmények engedély nélküli nyilvánossághoz közvetítéséért – ideértve a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételt –, kivéve, ha a szolgáltatók bizonyítják, hogy:

a) minden tőlük telhetőt megtettek az engedély megszerzése érdekében, és

b) a szakmai gondosság magas szintű ágazati normáinak megfelelően minden tőlük telhetőt megtettek annak biztosítása érdekében, hogy

azon konkrét műveket és más védelem alatt álló teljesítményeket, amelyekre vonatkozóan a jogosultak megadták a szolgáltatóknak a lényeges és szükséges információkat, elérhetetlenné tegyék; továbbá minden esetben

c) a jogosultak megfelelően indokolt értesítésének kézhezvételét követően haladéktalanul intézkedtek az értesítés tárgyát képező művek vagy más védelem alatt álló teljesítmények hozzáférhetetlenné tétele vagy honlapjaikról történő eltávolítása érdekében, valamint a b) pontnak megfelelően minden tőlük telhetőt megtettek azok jövőbeli feltöltésének megakadályozására.”³⁵

Az ördög, természetesen, a részletekben rejtőzik: a 17. cikk (4) bekezdése alapján az online tartalommosztó szolgáltatók vajon milyen mélységű és milyen módszer(ek)en alapuló tartalomszűrésre lesznek kötelesek?

Egyrészt a kritikus hangok, nem meglepő módon – és nem is alaptalanul –, a fals pozitívok, vagyis a jogszerű felhasználások téves vagy indokolatlan törlésének elterjedésével megvalósuló „túlszűrés” (*over-filtering*), illetve az automatizált szűrés rémképét vetítik előre ezzel összefüggésben.³⁶ A DSM-irányelv számottevő garanciákkal igyekszik elkerülni az *el-*

lenőrizetlen szűrés: például csak a jogosultak által meghatározott művek eltávolítása kötelező; a jogosultak kötelesek előzetesen ellátni a platformszolgáltatókat a szűrés szempontjából releváns információkkal; azonnali eltávolításokra is csak a jogosultak jelzése alapján kerülhet sor; bizonyos jogszerű tartalmak, így a paródiák és idézetek elérhetőségét nem befolyásolhatja az új szabály.

Félő azonban, hogy e szabályok nem képesek kiküszöbölni a „túlszűrés” jelenségét, különösen amatt, hogy a szűrési folyamat alapvetően automatizált. Nem tűnnek hatékonynak sem az irányelvben foglaltaknak rendszerszinten nem megfelelő eltávolítási gyakorlat, sem az egyedi téves eltávolítások esetén alkalmazható szankciók. Az előbbi esetén beáll a szolgáltató közvetlen felelőssége, illetve kártérítés-fizetési kötelezettsége. Az utóbbi típusú, vagyis az egyedi esetekben kizárólag a blokkolás feloldásának kötelezettsége jelentkezik a platformszolgáltató oldalán, miközben a jogaiiban alaptalanul sértett, illetve korlátozott végfelhasználónak csak kevésbé kézzelfogható igénye keletkezhet.³⁷

E tekintetben esetlegesen majd az alapjogok, így a – tartalom-blokkolás révén sérülő – véleménynyilvánítási szabadság *horizontális hatálya* hivatkozható, amit az európai jogrendszerek bizonyos körben már elismernek érvényes érvelésként.³⁸ Amíg a platformszolgáltatók viszonylag biztonságos helyzetben érezhetik magukat a „notice-and-stay-down” kötelezettség teljesítése révén – azaz annak biztosításával, hogy az egyszer már eltávolított jogsértő tartalom többé ne jelenhessen meg a platformon –, valószínűleg, hogy a jogszerű felhasználások indokolatlan törlését minimalizáló, érzékenyebb („felhasználóbarátabb”) szűrőmechanizmusokba invesztálnák a tőkéjüket.

Másrészt, bár a felhasználók által létrehozott tartalmak számottevő része átalakító jellegű (mém, kritika, paródia stb.), ezek mégsem illeszthetők be százszázalékosan a 17. cikk (7) bekezdésében foglalt szabad felhasználások közé.³⁹ Sőt, bár az EUB már tett lépéseket a paródia⁴⁰ és az idézés⁴¹ fogalmának értelmezésére, e fogalmak mégsem mondhatók kristálytisztának. Kockázatos ötletnek tűnik ráhagyni a platformszolgáltatókra az arról való döntést, hogy egy-egy magatartás beilleszthető-e a 17. cikk (7) be-

kezdésében foglaltak körébe. Az algoritmusok egyelőre messze nem elég kifinomultak a felhasználói tartalmak vonatkozásában; viszonylag gyenge hatásokkal képesek egy adott minőség (például egy paródia jogszerűsége) vizsgálatára, szemben a mennyiségi alapú szűrésre (például a tartalmaik közötti hasonlóság másodpercalapú mérésére).⁴² A privatizált jogérvényesítés tovább erősítheti a platformok „funkcionális szuverenitását”, vagyis azt, hogy „államokként járnak el saját hatókörükben”.⁴³ Ez utóbbi azzal a veszéllyel járhat, hogy az állami normák által meghatározott, közvetlen bírósági ellenőrzés alatt tartott jogérvényesítés területéről a magánjellegű, felhasználási szerződések és közösségi szabályzatok által rendezett, a privát szereplők érdekeit is (esetleg azt minden másnál jobban) szem előtt tartó, és csak kivételesen bírói útra terelt vitarendezés felé tolódik a problémák intézményesített megoldása. Végül, az automatizált szűrés

a végfelhasználói szabadságok csorbitására is alkalmas lehet.⁴⁴ Ez következhet egyrészt abból, hogy bizonyos tartalmakat a mesterséges intelligencián alapuló mechanizmusok kiszűrnek és/vagy később sem engednek feltölteni; másrészt abból, hogy a végfelhasználók nem szólalnak fel az eltávolítás ellen, jóllehet jogszerűtlennek tartják egy-egy tartalmuk törlését, a vitarendezési mechanizmusok időigényessége, drágasága, illetve kevésbé felhasználóbarát jellege miatt.

Harmadrészt, az algoritmikus tartalomszűrési módszerek mennyiségileg talán hatékonyak tűnhetnek, ahogy azt a YouTube Content ID rendszerének használata mutatja,⁴⁵ ugyanakkor e megoldások messze nem tökéletesek minőségi szempontból. Az algoritmusok programozása a tartalmak minőségi analizésére olyan kérdéskörök kapcsán, amelyek az emberi elemzőknek is nehézségeket okoznak, nyilvánvaló kihívást jelent.⁴⁶ Ahogy Øe főtanácsnok jelezte a *YouTube/Cyando* ügyben kifejtett indítványában a 17. cikk Alapjogi Chartával való kompatibilitása tárgyában, a „szóban forgó eszközök ugyanis a *tartalmakat* derítik fel, nem pedig a szerzői jog *megsértését*”,⁴⁷ ami növeli a túlszűrés kockázatát. Az automatizált szűrés bevezetése mellett ezért elengedhetetlen az emberi felülvizsgálat alkalmazása is.⁴⁸ Jelenleg azonban a DSM-irányelv nem tesz kötelezővé semmilyen emberi beavatkozást a szűrési folyamatokba; csak a szű-

A DSM-IRÁNYELV SZÁMOTTEVŐ GARANCIÁKKAL IGYEKSZIK ELKERÜLNI AZ ELLENŐRIZETLEN SZŰRÉST: PÉLDÁUL CSAK A JOGOSULTAK ÁLTAL MEGHATÁROZOTT MŰVEK ELTÁVOLÍTÁSA KÖTELEZŐ; A JOGOSULTAK KÖTELESEK ELŐZETESEN ELLÁTNI A PLATFORMSZOLGÁLTATÓKAT A SZŰRÉS SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS INFORMÁCIÓKKAL; AZONNALI ELTÁVOLÍTÁSOKRA IS CSAK A JOGOSULTAK JELZÉSE ALAPJÁN KERÜLHET SOR; BIZONYOS JOGSZERŰ TARTALMAK, ÍGY A PARÓDIÁK ÉS IDÉZETEK ELÉRHETŐSÉGÉT NEM BEFOLYÁSOLHATJA AZ ÚJ SZABÁLY

rést követő vagy annak elmaradása miatti felülvizsgálat során írja azt elő. Bizonytalannak tűnik az is, hogy az irányelvben foglalt arányossági követelmény az emberi beavatkozást kötelezővé teszi-e, vagy épp csak indokoltnak nyilvánítja.

Negyedrész, a DSM-irányelv egyes platformszolgáltatók számára versenyhátrányt eredményezhet. Habár a 17. cikk (5) bekezdése elméletileg kedvez a start-up vállalkozásoknak, ám az utóbbiak *de facto* hátrányosabb helyzetben vannak, hiszen idővel szükségképpen be kell fektetniük valamilyen jogosítási mechanizmus (belső) fejlesztésébe vagy inkább (külső) beszerzésébe – ellentétben a nagyobb platformokkal, amelyek esetében ezek a technológiák már rendelkezésre állnak.⁴⁹ E problémát ugyanakkor árnyalhatja az irányelvben foglalt arányossági követelmény, amely elvben tekintettel van az adott mechanizmust bevezető platformszolgáltató anyagi helyzetére, illetve arra, hogy a cél elérése érdekében mekkora befektetés várható el tőle.

Ötödrész, a 17. cikk (8) bekezdése információnyújtási kötelezettséget ír elő a platformszolgáltatók és a jogosultak között, azonban semmi ehhez foghatóról nem szól a platformszolgáltatók, a releváns hatóságok és a végfelhasználók (vagy ezek érdekképviseleti szervei) között a tartalomszűrési mechanizmusok tárgyában.⁵⁰ Egy ilyen rendelkezés hiánya végső soron a szűrések átláthatóságát és hatékonyságát csökkentheti, vagy – rosszabb esetben – a végfelhasználói oldal érdekeit figyelmen kívül hagyó együttműködéseket szülhet a platformszolgáltatók és a jogosultak között.⁵¹

Végül pedig az sem elhanyagolható aggály, hogy a 17. cikk (9) bekezdésben foglalt „hatékony és gyors panasztételi és jogorvoslati mechanizmus” önmagában való alkalmazása a gyakorlatban csak késedelmes, illetve elégtelen hatékonyságú tartalom-visszaállítási gyakorlatot szülhet.⁵²

b) Alapvető jogok egyensúlya

A „filter-háború” egyik legfőbb tétje, hogy vajon az új rendelkezések csorbíthatják-e a végfelhasználó szabadságait, illetve alapvető jogait. Erdemben ez a kérdés képezte alapját a Lengyel Köztársaság által indított előzetes döntéshozatali eljárásnak, amely a 17. cikk (4) bekezdés (a) és (b) pontjának „alkotmányossági” vizsgálatára irányult. A jelen tanulmány lezárásakor csak a főtanácsnoki indítvány

ismert, amely a lengyel kérelem elutasítását javasolja. Indítványában Öe főtanácsnok előadja, hogy az internetes gazdaság érdemi változásokon ment keresztül az InfoSoc-irányelv elfogadása óta, az Elektronikus kereskedelmi irányelv pedig nem biztosít megnyugtató jogorvoslati lehetőségeket a jogosultak számára; mindez indokolta tette az új norma megalkotását. A főtanácsnok egyetértett a megkeresővel abban, hogy a 17. cikk a végfelhasználók véleménynyilvánítási szabadsága elé súlyos akadályokat gördít, ez azonban szerinte nem jelenti azt, hogy az új rendelkezések sértenék az Alapjogi Chartát. A 17. cikk ugyanis nem írja elő – sőt, éppenséggel elveti – az általános nyomkövetést, és bizonyos esetekben kifejezetten védelmezi a végfelhasználók véleménynyilvánítási szabadságát. Az indítvány szerint ennél is fontosabb, hogy „*az uniós jogalkotó a tartalommegosztó szolgáltatások felhasználói vonatkozásában kifejezetten elismerte a szerzői joggal kapcsolatos alanyi jogokat*”.⁵³ E felfogásban az *ex ante* blokkolás aránytalanul sérthetné a végfelhasználói jogokat, amennyiben bármely tartalom törlése megengedett lenne. A főtanácsnok ezért azt indítványozza, hogy kizárólag a nyilvánvalóan jogellenes

tartalmak képezhessék az *ex ante* szűrések tárgyát. Hasonlóképp érvelt egyébként az Európai Bizottság a 17. cikk értelmezése tárgyában 2021 nyarán közzétett közleményében,⁵⁴ mondván, hogy a 17. cikk (7) bekezdése előbbre való a (4) bekezdésben foglaltaknál. Ily módon csak a nyilvánvalóan jogellenes tartalmak szűrése fogadható el előzetes jelleggel, és az ilyen esetekben emberi felülvizsgálatra is szükséges lehet.⁵⁵

Ha ezeket a forrásokat egybeolvassuk, olybá tűnhet, hogy a 17. cikk (7) bekezdésében foglalt szabad felhasználási esetek *expressis verbis* végfelhasználói (alanyi) jogokká váltak.⁵⁶ Ezt a felhasználói szempontból optimista véleményt árnyalhatja a jogosultaknak biztosított „megjelölési” (*earmarking*) lehetőség. A fent idézett bizottsági közlemény szerint ugyanis a jogosultaknak lehetősége van előzetesen megjelölni olyan tartalmakat, amelyeknek az OCSSP-k oldalairól történő elérhetősége jelentős – különösen a tartalmak aktualitásából, „időérzékenységből” fakadó – gazdasági sérelmeket okozhat. Az ilyen – például sporteseményeket rögzítő – tartalmak a legkisebb gyanú esetén is eltávolításra kerülnek.⁵⁷

A Bizottság ezen – egyik oldalról „a megközelítés felhígításaként” értelmezhető, másik oldalról garanciális szempontot rögzítő – javaslata önmagában is alkotmányossági aggályok forrása lehet.⁵⁸

5. BEFEJEZÉS

Senki számára nem meglepő napjainkban, hogy a platformokkal kapcsolatos szerzői jogi szabályok revízió alá kerültek, és nagyfokú módosításokon esnek át. A DSM irányelv 17. cikke azonban még akkor is nagy jelentőségűnek értékelhető, ha a megalkotását megelőző esetjog már abba az irányba mutatott, hogy a platformok nem annyira közvetítők, mint inkább maguk is szerzői jogi felhasználók: a védett tartalmak elérhetővé tétele kapcsán korántsem passzív szolgáltatók, tekintettel arra is, hogy hirdetési díjak milliárdjait zsebelik be. Ha pusztán arról lenne szó, hogy e szolgáltatói bevételek miként kerüljenek átcsoportosításra a tartalmak előállításából élő jogtulajdonosok felé, akkor valószínűleg nem sok kikezdehető pontja lenne ennek a rendelkezésnek. Ugyanakkor, a dolgok jelenlegi állása szerint, a szolgáltatók és a jogtulajdonosok közötti csatát az internetet használó emberek százmilliói figyelik aggodalommal, közösségi véleménynyilvánításuk, kultúrafogyasztásuk vagy felhasználói élményük csorbulásától tartva. E kontextust tekintve már korántsem érdektelen, hogy ez a bizonyos szerzői jogi irányelv miként kerül átültetésre az Európai Unió tagállamaiban. A nagyon sok elem közötti, helyes egyensúly megtalálása nem kis feladat. Nem is csoda, hogy e kézirat lezárásakor, mintegy öt hónappal az irányelv átültetési határidejének lejárta után, mindössze hat tagállam ültette át a 17. cikket a nemzeti jogába. Ha majd a többség elvégezte a házfeladatát, akkor derül ki, hogy mekkora a baj. Addig pedig marad az izgalom.

JEGYZETEK

1. A kézirat lezárásának dátuma: 2021. október 13. A kézirat lezárása után hozott előzetes döntést az Európai Unió Bírósága a Lengyel Köztársaság által indított eljárásban (C-401/19. sz. ügy), melynek elemzése nem tárgya a jelen tanulmánynak.
2. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/790 irányelve (2019. április 17.) a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról.
3. Christina ANGELOPOULOS – João Pedro QUINTAIS: Fixing Copyright Reform: A Better Solution to Online Infringement, *JIPITEC*, 2019/2. szám, p. 151-153; Gerald Spindler: The Liability system of Art. 17 DSM and national implementation – Contravening prohibition of general monitoring duties?, *JIPITEC*, 2019/3, 345–346.
4. Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) az információs társadalomban a

szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról.

5. Az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve (2004. április 29.) a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről.
6. Digital Millennium Copyright Act, Pub. L. No. 105–304, 112 *Stat.* 2860.
7. Gesetz über die Nutzung von Telediensten vom 28. Juli 1997 (BGBl I S. 1870).
8. Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve (2000. június 8.) a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól, 12–14. cikkek.
9. Eva Inés OBERGFELL – Alexander THAMER: (Non-) Regulation of Online Platforms and Internet Intermediaries - The Facts: Context and Overview on State of Play, *GRUR International*, 2017/3, 201–206.
10. Jaani RIORDAN: *The Liability of Internet Intermediaries*, Oxford, Oxford University Press, 2016, 402.
11. C-236/08. sz. ügy – Google France SARL és Google Inc. kontra Louis Vuitton Malletier, ECLI:EU:C:2010:159.
12. C-324/09. sz. ügy – L'Oréal kontra eBay, ECLI:EU:C:2011:474.
13. C-360/10. sz. ügy – Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) kontra Netlog NV, ECLI:EU:C:2012:85.
14. C-610/15. sz. ügy – Stichting Brein kontra Ziggo BV, XS4ALL Internet BV, ECLI:EU:C:2017:456.
15. C-610/15. sz. ügy, 38. pont.
16. MEZEI Péter: *A fájlcsere dilemma – A perek lassúak, az internet gyors*, Budapest, HVG-Orac, 2012, 112–131.
17. MEZEI (16. vj.) 123–124.
18. Stefan LARSSON: Metaphors, Law and Digital Phenomena: The Swedish Pirate Bay Court Case, *International Journal of Law & Information Technology*, 2013/4, 354–379.
19. Matthias LEISTNER: European Copyright Licensing and Infringement Under Art. 17 DSM Directive – Can We Make the New European System a Global Opportunity Instead of a Local Challenge?, *Zeitschrift für Geistiges Eigentum/Intellectual Property Journal*, 2020/2, 132.
20. Franz HOFMANN – Louisa SPECHT-RIEMENSCHNEIDER: Verantwortung von Online-Plattformen - Ein Plädoyer für ein funktionszentriertes Verkehrspflichtenkonzept, *Zeitschrift für Geistiges Eigentum/Intellectual Property Journal*, 2021/1, 48–113.
21. Matthias LEISTNER – Ansgar OHLY: Direct and indirect copyright infringement: proposal for an amendment of Directive 2001/29/EC (InfoSoc Directive), *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2019/3, 182–186.

22. C-682/18 és C-683/18. sz. egyesített ügyek – Frank Peterson kontra Google LLC és társai, illetve Elsevier, Inc. kontra Cyando AG, ECLI:EU:C:2021:503.
23. Bernd Justin JÜTTE: A mild sigh of relief for online platforms but uncertainty looms after CJEU judgment in YouTube/Cyando, *EU Law Live*. 2021. június 23., <https://eulawlive.com/op-ed-a-mild-sigh-of-relief-for-online-platforms-but-uncertainty-looms-after-cjeu-judgment-in-youtube-cyando-by-bernd-justin-jutte/>.
24. C-500/19. sz. ügy – Puls 4 TV GmbH & Co. KG kontra YouTube LLC és Google Austria GmbH, végzés, ECLI:EU:C:2021:692.
25. Kerstin BÄCKER – Ursula FEINDOR-SCHMIDT: The destruction of copyright – are jurisprudence and legislators throwing fundamental principles of copyright under the bus? *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2021/1, 41–55.
26. Vö. Christina ANGELOPOULOS: YouTube and Cyando, Injunctions against Intermediaries and General Monitoring Obligations: Any Movement?, *Kluwer Copyright Blog*, 2021. augusztus 9., <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2021/08/09/youtube-and-cyando-injunctions-against-intermediaries-and-general-monitoring-obligations-any-movement/>.
27. Végző soron a teljeskörű tervezettség hiányára hívta fel a figyelmet a DSM-irányelv is. Ennek 61. preambulumbekézdése szerint ugyanis „[j]ogbizonytalanság áll fenn azzal kapcsolatban, hogy az ilyen szolgáltatások nyújtói a szerzői jog tekintetében releváns tevékenységet valósítanak-e meg, és hogy kell-e engedélyt kérniük a jogosultaktól az olyan felhasználók által feltöltött tartalom tekintetében, akik a feltöltött tartalom tekintetében nem rendelkeznek megfelelő jogokkal, az uniós jogban meghatározott kivételek és korlátozások alkalmazásának sérelme nélkül”.
28. Giancarlo FROSIO: Reforming the C-DSM Reform: A User-Based Copyright Theory for Commonplace Creativity. *IIC - International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 2020/6, 715–716.
29. Omnicore Agency: *YouTube by the Numbers: Stats, Demographics & Fun Facts*, 2021, <https://www.omnicoreagency.com/youtube-statistics/>.
30. Európai Bizottság: Commission Staff Working Document Impact Assessment on the modernisation of EU copyright rules Accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on copyright in the Digital Single Market and Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council laying down rules on the exercise of copyright and related rights applicable to certain online transmissions of broadcasting organisations and retransmissions of television and radio programmes, SWD/2016/0301 final - 2016/0284 (COD), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016SC0301>.
31. Európai Bizottság (30. vj.). Az online zenei szolgáltatások üzleti modelljei közötti különbségekhez lásd: HARKAI István: Új üzleti modellek az audiovizuális művek nyilvánosságához közvetítésében – I. rész, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2020/2, 25–38.; MEZEI Péter – HARKAI István – IBRAHIM Ádám: A blokklánc technológia szerzői jogi aspektusai, in *Innovatív társadalom – innovatív szellemi tulajdonvédelem*, szerk. GÖRÖG Márta – MEZEI Péter, Szeged, Iurisperitus Kiadó, 2020, 93–96.
32. Annamarie BRIDY: The Price of Closing the „Value Gap”: How the Music Industry Hacked EU Copyright Reform, *Vanderbilt Journal of Entertainment & Technology Law*, 2020/2, 345–351.
33. Séverine DUSSOLIER: The 2019 Directive on Copyright in the Digital Single Market: Some Progress, a Few Bad Choices, and an Overall Failed Ambition, *Common Market Law Review*, 2020/4, 979.
34. Vö.: Malte STIEPER: Die Umsetzung von Art. 17 VII DSM-RL in deutsches Recht (Teil 1) – Brauchen wir eine Schranke für Karikaturen, Parodien und Pastiche?, *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*, 2020/7, 699–708.
35. A kapcsolódó 66. preambulumbekézdést helytakarékossági okokból nem áll módunkban idézni e helyütt.
36. Niva ELKIN-KOREN: Contesting algorithms: Restoring the public interest in content filtering by artificial intelligence, *Big Data & Society*, 2020/July–December, 3; Christophe GEIGER – Bernd Justin JÜTTE: Platform Liability under Art. 17 of the Copyright in the Digital Single Market Directive, Automated Filtering and Fundamental Rights: An Impossible Match, *GRUR International*, 2021/6, 532; Sebastian Felix Schwemer – Jens SCHOVSBØ: *What is Left of User Rights? – Algorithmic Copyright Enforcement and Free Speech in the Light of the Article 17 Regime*, in *Intellectual Property Law and Human Rights*, ed. Paul TORREMANS, 4th Edition, Wolters Kluwer, 2020, 585.
37. LEISTNER (19. vj.) 177.
38. Vö.: TÖRÖK Bernát: *Az alkotmányjog horizontális hatálya?*, in *A mesterséges intelligencia szabályozási kihívásai*, szerk. TÖRÖK Bernát – ZÓDI Zsolt, Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021, 143–156.
39. LÁBODY Péter: Szerzői jogi „user-szabadságok” a globális tartalommosztó platformokon, *In Medias Res*, 2021/1, 118–127.
40. C-201/13. sz. ügy – Johan Deckmyn és társa kontra Helena Vandersteen és társai, ECLI:EU:C:2014:2132.
41. C-476/17. sz. ügy – Pelham GmbH és társai kontra Ralf Hütter és Florian Schneider-Esleben, ECLI:EU:C:2019:624.

42. ELKIN-KOREN (36. vj.) 5.
43. Henning Grosse RUSE-KHAN: Automated Copyright Enforcement Online: From Blocking to Monetization of User-Generated Content, *University of Cambridge Faculty of Law Research Paper No. 8/2020*, 2020, 6, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3565071.
44. GEIGER-JÜTTE (36. vj.).
45. Google Transparency Report 2021, <https://transparencyreport.google.com/youtube-policy/removals>.
46. LÁBODY Péter: *Algoritmikus szűrőmechanizmusok a szerzői jogok védelmében*, in *A mesterséges intelligencia szabályozási kihívásai*, szerk. TÖRÖK Bernát – ZÓDI Zsolt: Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021, 292–293.
47. C-401/19. sz. ügy – Lengyel Köztársaság kontra Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa, ECLI:EU:C:2021:613, 148. pont (kiemelés az eredeti szövegben).
48. LEISTNER (19. vj.) 196.
49. Thomas SPOERRI: On Upload-Filters and other Competitive Advantages for Big Tech Companies under Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market, *JIPITEC*, 2019/2, 173–186.
50. LEISTNER (19. vj.) 177.
51. ELKIN-KOREN (36. vj.) 4.
52. LEISTNER (19. vj.) 170.
53. C-401/19. sz. ügy, 161. pont. Øe főtanácsnok indítványáról lásd Bernd Justin JÜTTE – Giulia PRIORA: On the necessity of filtering online content and its limitations: AG Saugmandsgaard Øe outlines the borders of Article 17 DSM Directive, *Kluwer Copyright Blog*, 2012. július 20., <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2021/07/20/on-the-necessity-of-filtering-online-content-and-its-limitations-ag-saugmandsgaard-oe-outlines-the-borders-of-article-17-DSM-directive/>.
54. Európai Bizottság: A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – A digitális egységes piacon a szerzői jogról szóló (EU) 2019/790 irányelv 17. cikkével kapcsolatos iránymutatás, Brüsszel, 2021.6.4., COM(2021) 288 final.
55. Európai Bizottság (54. vj.) 24.
56. Franz Hofmann: Fünfzehn Thesen zur Plattformhaftung nach Art. 18 DSM-RL, *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*, 2019/12, 1227; Schwemer & Schovsbo (2020) 577; João Pedro QUINTAIS – Giancarlo FROSIO – Stef van GOMPEL – P. Bernt HUGENHOLTZ – Martin HUSOVEC – Bernd Justin JÜTTE – Martin SENFTLEBEN: Safeguarding User Freedoms in Implementing Article 17 of the Copyright in the Digital Single Market Directive, *JIPITEC*, 2020/3, 278.
57. Európai Bizottság (54. vj.) 22.
58. Christophe GEIGER – Bernd Justin JÜTTE: The EU Commission’s Guidance on Article 17 of the Copyright in the Digital Single Market Directive – A Guide to Virtue in Content Moderation by Digital Platforms?, *European Intellectual Property Review*, 2021 (megjelenés alatt), 14–16, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3876608.